

Geen tien met een griffel, geen zoen van de juffrouw

1 januari 1973

Auteur: Tineke Krol

Volume: 04

Nummer: 3

Pagina's: 47-49

Documenten

- [moer_jrg04_029.pdf](#)

geen tien met een griffel geen zoen van de juffrouw commentaar op een opstelbeoordeling tineke krol in barbiana had ik geleerd dat de regels voor het schrijven zijn zeggen wat belang rijk en nuttig is voor allen of velen weten voor wie je schrijft verzamelen wat nuttig is een logisch verband zoeken om de zaken te ordenen elk woord schrap pen dat we in de spreektaal niet gebruiken je geen tijdslimiet stellen zo schreef ik met mijn klasgenoten deze brief de boerenjongens uit de huiswerkklass van barbiana kenden deze eenvoudige regels maar toen ze toelatingsexamen deden voor de kweekschool en een opstel moesten schrijven over de spoorwagens spreken zaken ze toch bevatten die regels precies die doelstellingen waar het bij het schrijven van welk publiekgericht geschiedt dan ook om gaat schrijf wat geschreven dient te worden schrijf om gelezen te worden om deze doelstelling te bereiken zullen klasgenoten en leraar elkaar stimuleren om vooral dat op te schrijven wat de groep of een leerling uit een groep prettig of nodig vindt het geschrift moet zin hebben en de maker ervan moet er zin in hebben uit verslagen van het werk op de freinetscholen en van het werk op de school van martin bartling elders in dit nummer opgenomen merken we hoe goed plezier in het werk kan samengaan met het besef dat bepaald werk inderdaad gedaan moet worden maar op die scholen is het dan ook vanzelfsprekend dat de leraar niet meer als enige de zinvolheid van een bepaalde opdracht aannemelijk maakt de leerlingen bepalen dat in hoofdzaak met elkaar de leerkracht treedt in bovengenoemde scholen meer op de voorgrond als het gaat om de vraag of dat wat geschreven is ook gelezen kan worden hij zorgt ervoor dat vragen aan de orde komen als kan de lezer het begrijpen leest het prettig sla je niet teveel stappen over is het geen oude koek enz hij zal laten ontdekken dat een observatieverslag er anders uitziet dan een pleidooi en een gedicht verschilt van een hoofdartikel de leraar zal de leerlingen willen helpen verschillende typen tekst te produceren overeenkomstig het doel dat de schrijver er bij een bepaald publiek mee wil bereiken de leerling schrijft waarover hij schrijven kan zijn werkelijkheid zijn wijsheid en zijn vondsten houdt hij niet voor zichzelf maar hij deelt mee daarom die-

nen de medeleerlingen en de leraar te praten over de inhoud en de vorm van het gemaakte werkstuk wie wil dat zijn leerlingen plezier in het schrijven bewaren of herkrijgen moet wat geschreven is se ri eus nemen het is droef te merken dat het schrijfonderwijs op de middelbare school nog vaak zo weinig lijkt op wat hierboven staat de zin van het schrijven lijkt er niet te liggen in het 47 informeren overtuigen of vermaken van het publiek maar in het behalen van een goed cijfer en een goed cijfer haal je als je je aan de formele regels houdt en hoeveel u ren per dag had u school vroeg alicie die snel over iets anders wilde beginnen de eerste dag tien uur zei de soepschilpad de tweede dag negen uur en zo verder wat raar riep alicie helemaal niet raar zei de griffioen we gingen er heen om onderwijs te genieten en daar geniet je iedere dag minder van 2 mirjam krekkel een leerling uit de vierde klas van het atheneum probeerde in de daartoe bepaalde tijd een opstel te schrijven in plaats van een uitwerking te geven van een door de lerares bedacht onderwerp verantwoordde ze waarom ze besloten had een andere tekst te maken in dit verweerschrift doet de door de lerares gecreeerde lessituatie dienst als illustratie bij de behandeling van de vraag waarom haar school ondanks het geld en de energie die erin geïnvesteerd is zo weinig betekent voor haar en haar klasgenoten als vrijwel iedere tekst is ook deze bedoeld om gelezen te worden maar door wie door de medeleerlingen zou je zo denken immers minjam generaliseert ze zegt niet de opstelonderwerpen liggen mij op dit moment toevallig niet zo maar ze zegt onder meer dat je jezelf niet herkent in de opgegeven onderwerpen de lerares constateert terecht dat ze met deze formulering zichzelf met de anderen vereenzelvigd minjam werpt zich dus op als woordvoerster en het lijkt voor de hand te liggen dat de groep namens wie ze zegt te spreken haar uitspraken beaamt of afwijst behalve door de klasgenoten moet het opstel gelezen worden door de lerares van haar mag verwacht worden dat zij de aard van het geschrift herkent nl als een verweer of een rechtvaardiging zij zou bv kunnen nagaan of minjam op duidelijke wijze en in voldoende mate haar conclusie niet meer mee te willen werken aan de regels van de school aannemelijk maakt om dit te kunnen doen moet de lerares nagaan of de conclusie volgt uit de door minjam geponeerde grondstelling basispremissie als de lerares zo te werk gaat kan zij wellicht de leerling helpen zwakke punten in het opstel te herzien en helpen de rechtvaardiging duidelijker te maken van de lerares kan toch worden verwacht dat zij de leerling helpt bij het adequaat uitdrukken van gevoelens en meningen natuurlijk is de lerares niet alleen maar een min of meer neutrale begeleider het opstel is tot haar gericht en tegen de door haar en het eindexamen opgelegde regels zij is bij het onderwerp betrokken en het is te verwachten dat ze op het woord van de leerling een weerwoord heeft de eis die je aan het weerwoord stellen mag is dat de lerares duidelijk maakt op grond waarvan zij de in het opstel getrokken conclusie accepteert of afwijst wat naar mijn mening zou moeten gebeuren gebeurt niet of onvoldoende in feite werpt de lerares zich als het enige publiek op zij schrijft getallen in de kantlijn die verwijzen naar enige regels voor het maken van opstellen en tekstverklaringen de regels zeventig in getal hebben overwegend betrekking op formele zaken als punten komma's en wauwelwoorden wanneer niet naar regels verwezen kan worden verschijnen er korte stukjes tekst in 48 de kantlijn uit het

commentaar blijkt dat de lerares een flink aantal van de grondstellingen afwijst daarom probeert ze aan te tonen dat het betoog onlogisch is en eist ze sluitende argumentatie voor stellingen die mirjam als bewezen veronderstelt o a een talenpracticum maakt het vreemdetalenonderwijs niet levend de mammoetwet heeft geen grotere doorstroming van arbeiderskinderen naar middelbare scholen bewerkstelligd bij de bewering dat je op school wel over een aantal zaken mag schrijven maar dat het daar dan ook wel bij blijft staat in de kantlijn onjuist waarom dit onjuist is blijft onvermeld het lijkt mij dat de lerares onwelwillend leest en vanuit die houding maatstaven aanlegt die wellicht gelden bij de beoordeling van een wetenschappelijke tekst maar niet bij een rechtvaardiging in het alledaagse normale gespreksverkeer 3 door haar eis van logische bewijsvoering wat niet de enige vorm van bewijsvoering is4 zet ze haar leerling buitenspel hoewel mirjam in voldoende mate de samengestelde zin gebruikt en een 6 1 verdient voor haar stijl blijkt de verwerpelijke inhoud het zwaarste te wegen 6 1 4 101 10 2 5 een 5 is een 5 en als die vijf geen zes wordt nou dan komt je er niet noten 1 citaat uit die rotschool van u brief aan een onderwijzeres door de kinderen van barbiana gevold door een nabeschouwing van oscar de wit sibe soutendijk en co van calcar bruna 1970 2 citaat uit alice in wonderland vert a kossmann 3 chaim perelman the new rhetoric p 1 45 149 in y bar hillel ed pragmatics of natural languages dordrecht 1971 4 w drop logische en niet logische bewijsvoering in ter b raaks essayistiek gedemonstreerd aan de eerste paragraaf van het demasque der schoonheid in studia neerlandica 1 970 3 p 60 76 49